A novemberi Tiszatáj

Mocsár Gábor önéletírásának újabb részletei a második világháború olyan izgalmas mozzanataival foglalkoznak, mint például a Kossuth-dandár szervezése. Közismert, hogy az „önként jelentkező magyar hadifoglyokból" felállítandó hadosztály terve nem valósult meg. Miért bukott meg a vállalkozás? Ilyen s ehhez hasonló kérdésekkel igyekszik Mocsár az igazságot kideríteni. Ugyanakkor igazi szépírói remeklésekben is bővelkedik az emlékirat. Említhetjük a hasas kanca szomorú, háborús kálváriáját megörökítő novellisztikus betétet. *Csoóri Sándor, Deák Mór, Aczél Géza, Döbrentei Kornél, Markó Béla, Szepesi Attila és Takács Imre* versei mellett olvasható *Illyés Gyula* egyik elfeledett műve is. A hírlapíró című verset *Ablonczy László* találta meg a KMP kulturális szemléjében, a Front egyetlen, 1931 decemberi számában.

A Hazai Tükörben *Tóth Béla* az Ibrányi Felekezeten Kívüli Gyülekezet „kemény reglamáit" mutatja be. (Még a mindenkire kötelező heti étrendet is előírták.) A Modern Filológiai Társaság Interkulturális Szakosztálya *A nemzetiségi kultúra kutatása Magyarországon napjainkban* címmel tartott szekcióülést. „A nemzeti és a nemzetiségi kultúra találkozásának, kölcsönhatásának, egymásba fonódásának néhány jellegzetes magyarországi esetét mutatták be a programban szereplő előadók. [...] Az elhangzott ismertetők ... a mai Magyarországon élő nemzetiségek (németek, szlovákok, délszlávok, románok) néhány nyelvi, kulturális, tudati, szokásbeli sajátosságát kívánták megragadni egy-egy településen vagy művelődési intézményben." Ennek a konferenciának az anyagát közli most a Tiszatáj. *Joó Rudolf* a nemzetiségi tudatot vizsgálta meg a hazai nemzetiségi gimnáziumok végzős osztályaiban. A következő tanulmányok szerepelnek az összeállításban. *Gyivicsán Anna:* A két kultúra kölcsönhatása a magyarországi szlovákokra (A nyelvi és a kulturális értékrend alakulása Kiskőrösön), *Győri-Nagy Sándor:* Interetnikum, interkultúra, természetes kétnyelvűség (A brennbergbányai német nemzetiségi kultúráról), *Szász János András:* A deszki szerbekről (Történelem, népi kultúra, nemzetiségi lét), *Kozma Mihály:* Román nemzetiség magyar környezetben (Nyelvi és kulturális változások Méhkeréken).

A felszabadulás 40. évfordulóján az Örökség rovatban indult sorozat új darabja *Föglein Gizella* tanulmánya: A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front megalakulása és programja. *Csatári Dániel* a száz éve született Petru Grozára, a román—magyar kapcsolatok ma is példaként említhető nagy alakjára emlékezik. *Töttössy Magdolna* a romániai Magyar Népi Szövetség közel kilencesztendei tevékenységét tárgyalja. A szervezet „nemcsak a román demokrácia fejlődésének, eredményeinek és torzulásainak legmegbízhatóbb szeizmográfja, hanem az erdélyi magyarság politikai eszmélésének, öntudatosodásának, demokráciát és jogegyenlőséget igénylő internacionalista küzdelmeinek és tragikumában is tiszteletet parancsoló kudarcainak bizonyítéka".

A Kritika rovatban Kiss Ferenc Interferenciák című tanulmánykötetéről *Grezsa Ferenc*, Döbrentei Kornél verseiről Deák Mór ír. Annus József Esti üzenetek című könyvét *Fülöp László*, Baka István Szekszárdi miséjét *Pintér Lajos* elemzi.

A Művészet rovatban a szabadtéri idei szezonját István és más semmi? címmel *Nikolényi István* értékeli. A Művek közelről sorozatban *Heitler László* Somogyi József Hódmezővásárhelyen látható Szántó Kovács-szobrát mutatja be. A novemberi számot *Enyedi Zoltán* Somogyi szobrairól készített fotói illusztrálják.

Kitüntetések

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Bálint Endre* festőművésznek, a Magyar Népköztársaság Kiváló Művészének — sok irányú művészi munkássága elismeréseként — 70. születésnapja alkalmából a *Szocialista Magyarországért Érdemrend* kitüntetést adományozta.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Kondor István*, nyugalmazott filmfőigazgatónak — kiemelkedő filmszakmai szervező munkája, sok irányú közéleti tevékenysége elismeréseként — 70. születésnapja alkalmából a *Szocialista Magyarországért Érdemrend* kitüntetést adományozta.

A kitüntetéseket *Köpeczi Béla* művelődési miniszter csütörtökön adta át. (MTI)

Ifjúsági aktívaülés

Mint ismeretes, az MSZMP Központi Bizottsága széles körű társadalmi vitasorozat után összegezte a fiatalok helyzetét, szerepét társadalmunkban, október 9-én hozta meg ifjúságpolitikai határozatát. A határozat ismertetése, főbb pontjainak egységes értelmezése céljából tegnap, csütörtökön *ifjúságpolitikai aktívaülést rendezett a KISZ Csongrád megyei bizottsága* a SZOTE Dóm téri oktatási központjában. Az ülés résztvevőit *dr. Bódi György*, a megyei KISZ-bizottság első titkára köszöntötte.

Az ifjúságpolitikai határozat jelentőségéről, tudnivalóiról *Szandtner Iván*, a KISZ Központi Bizottságának titkára tartott előadást. Fölhívta a KISZ-vezetők figyelmét, a dokumentum a napokban jelenik meg, fontos feladata lesz valamennyi alapszervezetnek, hogy minél több fiatal ismerje meg. Szólt a KISZ-nek a határozat végrehajtása érdekében végzendő feladatairól.

Hogy másként teljenek napjaink ...

Tanácsok – ötvenen túliaknak

Aki átlépi az ötödik x-et, meglehet még keresgeti dús fürtjei között az ősz hajszálakat, éppoly frissen veszi a lépcsőfokokat, ássa a kertet, végzi megszokott munkáját, mint annak előtte, évtizedeken át. Szerencsés az, akinek egészsége, energiája nem engedi, hogy észre vegye az idő múlását. *Ötvenévesen, sőt azon is túl fiatalnak érezheti magát még az ember szivben, lélekben és szellemiekben, de tudomásul kell vennünk azt az objektív igazságot, hogy életünk harmadik korszakába léptünk.* Abba, amely — tetszik, nem tetszik — előbb-utóbb mégiscsak életmódváltozásra kényszerít bennünket. Miként fölnőtté válva sem élhetünk többé kisgyermekként, nyugdíjas korunkban is *másként telnek majd napjaink*, mint életünk derekán. Ez az élet rendje.

Az azonban már nem törvényszerű, hogy ezeket az évtizedeket kevésbé tartalmasan, kevésbé hasznosan kellene eltöltenünk, mint a megelőzőket. A beidegződött életritmust fokozatosan fölválthatja egy kevésbé feszes, de szabályos, ésszerű napirend, a megszokott — megszeretett — arcoktól sem kell végleg elválnunk, társaságot, szórakozást a tágabb családban, de újabb közösségekben is lelhet az ember. Aztán fölmerülhetnek igen prózai gondok is: megszűnik a kapcsolat az intézményekkel, hivatalokkal, sokan félnek, elvesztik jártasságukat ilyen-olyan ügyek intézésében, s bizony a havonta csöngető postás is kevesebb pénzt ad, mint amennyi a fizetési borítékban volt korábban. Mind *megannyi megváltozott körülmény, amelyhez alkalmazkodnia kell az embernek, ha jól akarja érezni magát a megérdemelt pihenés időszakában.* Fontos tehát, hogy a még dolgozó ötvenesek is tudják: a nyugdíjazás pillanatában nem csukódik be mögöttük — és előttük — minden kapu

Tavaly az év elején adtunk hírt arról, hogy megalakult *Szegeden* — az országban egyedülálló kísérletként — *a gerontológiai tanácsadó*, amelynek éppen az a *célja, hogy megkönnyítse az átállást a nyugdíjas élet „hullámhosszára"*.

A gondozónő, *Török Lászlóné* és a helyettes vezető, *Varga Gabriella* szerint mi, *nők könnyebben „vészeljük át" az első, hirtelen változást hozó heteket, hónapokat.* Ha a megszokott időben már nem is csörög a vekker, csak kiugrunk az ágyból, rendbe hozzuk magunkat, mintha munkába indulnánk, helyette azonban leszaladunk a boltba, majd a serénykedéshez szokott idegeink partvist, súrolókefét, porszívót, netán ecsetet és festéket adnak a kezünkbe, s *belevetjük magunkat a házimunkába.* El is tart ez ideig-óráig, s amikor már ragyog a lakás, s nincsenek unokák, akik újabb és újabb feladatokat teremtenének nekünk, bizony *előbb-utóbb ránk tör a haszontalanság érzése.* Az az ötvenen túli asszony, akit megcsapott ennek az érzésnek a szele, s ha ugyan tud a tanácsadó létezéséről, csak bekopogtat ajtaján. Eddig több mint 350-szer lépték át a tanácsokra szoruló szegediek az intézmény küszöbét. *Legtöbben a tétlenségre kerestek „orvosságot"*. Van, akinek a munka kifejezetten csak lelki szükséglet — társadalmi munkát akar végezni —, sokan azonban jövedelmük kiegészítését várják tőle. *A tanácsadó a munkaügyi információs irodával kialakított állandó kapcsolata révén kinek-kinek igényeinek, képzettségének megfelelő elfoglaltságot igyekezett szerezni.* Van, aki most elégedett házi szociális gondozóként, portásként, nehéz azonban munkát találni — a vállalatok elzárkózása miatt — szakmai tudását fölajánló nyugdíjasnak. *Lakásgondok enyhítésében is igyekeznek közbejárni:* két legyet ütöttek egy csapásra, amikor egy jutagyári nyugdíjas asszonynak házmesteri állást és evvel lakást is szereztek. Emellett természetesen *szociális ügyek közvetítését is vállalják*, segélyhez, szociális otthoni beutaláshoz segítve a rászorulókat.

Magány ellen a társkereső szolgálatot, a magányosok klubját ajánlják, s akinek nem egy társ, hanem a társaság hiányzik, annak a művelődési otthonok programjaira, szakköri foglalkozásokra, nyugdíjasok klubjaira hívják föl a figyelmét.

Meglepő egyes nyugdíjasok tájékozatlansága: sokan azt sem tudják, hogy 10 forintért 10 szelvényes mozibérletet kaphatnak, amelylyel a legolcsóbb jegy árán a legjobb helyen is ülhetnek. *Aki egyszer már betért a tanácsadó szobájába, és „kitárta lelkét", aligha távozhat egészségügyi jótanácsok nélkül.* A KÖJAL egészségügyi osztálya által fölajánlott füzetecskékben ki-ki hasznos tudnivalókat talál a helyes táplálkozásról, egészséges életmódról, a diétások étrendjéről, a szív- és érrendszeri betegségekről, hogy csak néhányat említsünk. Az intézmény szervezett már tornát nyugdíjasoknak, a lakóterületi sportegyesület fogadta be őket, félárú tagsági díj fizetése ellenében. De igyekeznek megadni a szellemnek is, ami a szellemé: három hónapig német nyelvgyakorló klubot is működtetett a tanácsadó, s ha igény lenne rá, folyamatossá tennék.

Az egészségügyi intézményekkel, a Vöröskereszttel, a szakszervezettel, a népfronttal, a TIT-tel, a művelődési intézményekkel — művelődési házakkal, a Somogyi-könyvtárral, a színházzal —, a vendéglátó vállalattal, az Élikerrel, az áfésszel, az utazási irodákkal kialakított és tovább erősíthető kapcsolat mindmind újabb reményekre jogosíthatja föl a város harmadik korba lépett lakóit: *ezután sem maradnak program nélkül*, és még fontosabb, *segítség és társak nélkül.* S hogy a nevezett — és meg nem nevezett — intézmények figyelmességére, közreműködésére milyen szükség van, bizonyítja egy szám: *Szegeden csaknem 45 ezer 50 éven felüli ember él.*

Aki közülük még nem tudná az utat e hasznos és humánus intézményhez, annak ismételten leírjuk: *Újszegeden, a Székely sor 21-ben*, az épület hátsó oldalán van a nyugdíj előtt állók és nyugdíjasok tanácsadója. Naponta reggel 9-től 12-ig, délután 2-től 4-ig, pénteken 9-től 12-ig, délután 2-től 3-ig fogadja tárt ajtóval, segítő szándékkal az ötvenen túliakat.

Chikán Ágnes

Új vonalon a 9-es trolipótló

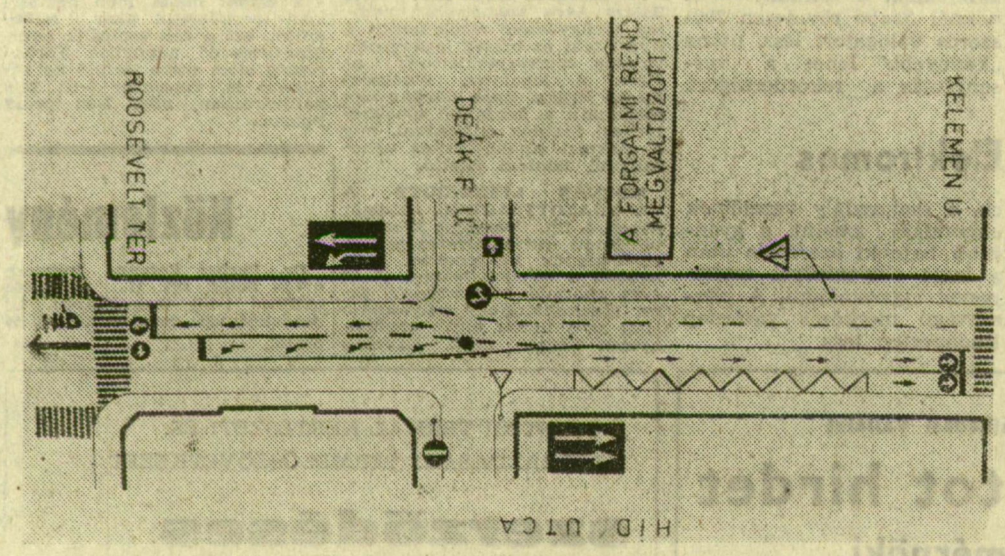

Sárgán pislog még ma is a forgalomirányító lámpa a szegedi hídfőben, de holnap, szombat reggeltől már újra működni fog. A néhány napos figyelmeztető jelzés magyarázata: forgalomátszervezés. Az alapindok: a 9-es trolipótló „kacskaringózásának" megszüntetése. Mint köztudott, a kék autóbusz a Híd utcából jobbra fordul a Deák Ferenc utcába, majd balra a Victor Hugo utcába, s onnan ugyanúgy a Roosevelt térre, hogy folytathassa útját a színház felé. Ezt a hurkot szüntetik meg, éspedig úgy, hogy a 9-es a Híd utcában egyenesen halad majd a hídfőig, ahonnan balra kanyarodva követi a jól ismert útvonalát.

Ehhez az átszervezéshez természetesen változtatni kell a lámpákon is. A belső sávban az úttestbe épített detektorok vezérlik a balra kanyarodást engedélyező „rendőrlámpát". A külső sávból továbbra is egyenesen lehet haladni Újszegedre, de — helyszűke miatt — megszüntetik a jobbra kanyarodást. Az új forgalmi rend várhatóan holnap reggeltől lép életbe.

A módosítás a leendő trolivonal építése miatt is észszerű. A Széchenyi térről a hídra két forgalmi sáv áll rendelkezésre. A külsőből a Deák Ferenc utcánál lehet jobbra fordulni, a Victor Hugo, illetve az Oskola utca irányába, a belsőből pedig sávváltoztatás nélkül haladhatnak a járművek Újszegedre. (A rajzból jól kivehető az új közlekedési rend.) A módosításokra természetesen figyelmeztető táblákkal is felhívják a közlekedők figyelmét.

Az orvosi műszerekről

Sopronban csütörtökön befejeződött a KGST-tagországok orvosi műszergyártással foglalkozó szakértőinek ülése.

Az orvosi műszerek közös fejlesztéséről, gyártásáról 10 évvel ezelőtt írtak alá megállapodást a KGST-tagországok képviselői. Azóta évenként tartanak szakértői üléseket; a mostanin elsősorban a számítógépekkel vezérelt röntgendiagnosztikai berendezések kifejlesztéséről, gyártásáról tanácskoztak. Ezek a jelenleg alkalmazott készülékeknél sokkal megbízhatóbbak, s a következő években megjelennek a szocialista országok kórházaiban, egészségügyi intézményeiben.

A soproni szakértői tanácskozáson egyeztették az 1990-ig érvényes fejlesztési és gyártási terveket az orvosi műszerek gyártásában. (MTI)

Országos diáknapok

Művészet, vidámság, versengés

A KISZ Központi Bizottsága a Művelődési Minisztériummal és az Állami Ifjúsági Bizottsággal közösen ismét meghirdeti az országos diáknapokat, amelyeken diákfesztiválokat és az amatőr művészeti csoportoknak minősítő bemutatókat rendeznek.

A rendezvény képet kíván adni a tizenévesek iskolai és iskolán kívüli folyamatos kulturális tevékenységéről, a diákművelődés eredményeiről, s lehetőséget teremt a közművelődésben élen járó diákok, iskolák és pedagógusok tevékenységének elismerésére. Az 1984—85. évi országos diáknapok eseménysorozata tartalmában kötődik hazánk felszabadulásának 40. évfordulójához, s a rendezők szándéka szerint hozzá kíván járulni ahhoz, hogy a fiatalok megismerjék az elmúlt négy évtizedben megtett történelmi utunk eredményeit, a szocialista fejlődés kulturális és közösségi érdekeit. A rendezvénysorozat alkalmat nyújt arra, hogy a tanulók a művészetek eszközeivel fogalmazzák meg, fejezzék ki a világról, a társadalomról alkotott véleményüket. Segíti a régi diákszokások, iskolai hagyomány feleleventését, s példát adhat a szabad idő hasznos eltöltéséhez, a kulturált szórakozási szokások kialakításához.

Az iskolai diáknapok programjának kialakításához ajánlják: a tanintézeti KISZ-bizottságok törekedjenek arra, hogy a tanulók bemutathassák diákköri, amatőr művészeti tevékenységüket, s a műsorokban kapjon bőven helyet a vidámság, a diákhumor. A megyei KISZ-bizottságok és a megyei tanácsok művelődési osztályai művészeti kategóriánként minősítő bemutatókat szerveznek. Ezekre minden középfokú tanintézetben tanuló diák, illetve közösség — szólista és művészeti csoport — jelentkezhet. *Az országos diáknapok versengéseit a következő művészeti kategóriákban hirdetik meg:* énekkar, kamarakórus, szólóének, szólóhangszer, kamarazene, népzene, polbeat, folkbeat, rock, dzsessz, néptánc, diákszínpad, bábjáték, vers- és prózamondás. *Jelentkezni a megyei KISZ-bizottságokon lehet, december 20-ig.* A bemutatókat 1985. február—márciusában rendezik meg, s a produkciók valamennyi kategóriában arany, ezüst, bronz fokozattal minősíthetők.

Az országos diáknapokat meghirdető szervek 1985. április 25. és 28. között diáknapi fesztiválokat rendeznek az ország hét városában, Egerben, Sárospatakon, Gyulán, Keszthelyen, Sopronban, Székesfehérvárott és Pécsett. A „Fesztiváldíjat" a diáktanács döntése alapján az a megye kapja, amelyik a legszínesebb, a középiskolai és a szakmunkásképző intézetek kulturális munkájáról egyaránt képet adó műsort mutatja be.